

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

กระทรวงสาธารณสุข เป็นกระทรวงที่มีภารกิจหน้าที่ซึ่งจะต้องดำเนินการให้ประชาชนมีสุขภาพอนามัยดี จึงมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมสุขภาพประชาชนให้สมบูรณ์แข็งแรง ป้องกันโรคติดต่อต่าง ๆ รักษาพยาบาลผู้เจ็บป่วย และฟื้นฟูสภาพผู้เจ็บป่วยและผู้พิการให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้โดยปกติสุข

นับแต่อดีตจนถึงช่วงที่มีการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติฉบับที่ 1 รัฐบาลมุ่งเน้นพัฒนาเศรษฐกิจ เพิ่มรายได้ ต้องอาศัยทรัพยากรในประเทศ กำลังคนและเงินทุนเป็นสิ่งสำคัญ ต่อมาในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 1-7 ได้มีการขยายบทบาทของราชการส่วนภูมิภาคมากขึ้น ได้แก่ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด (เดิมเรียกว่า “สำนักอนามัยจังหวัด”) โรงพยาบาลศูนย์ โรงพยาบาลจังหวัด (จังหวัด) โรงพยาบาลชุมชน (อำเภอ) สำนักงานสาธารณสุขอำเภอ สถานีอนามัยตำบล โดยเพิ่มศักยภาพทั้งทางด้านอุปกรณ์เครื่องมือและบุคลากร ขยายบทบาทการมีส่วนร่วมของชุมชน ในช่วงแผนพัฒนาสาธารณสุขฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544) ประเทศไทยได้มีการปรับทิศทางการพัฒนา โดยเน้นเรื่องการพัฒนา “คน” ควบคู่กับการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ สร้างสังคมที่พึงประสงค์ในสถานะแวดล้อมที่ยั่งยืน และดำรงความเป็นไทยอยู่ได้ในกระแสโลกาภิวัตน์ แต่เมื่อเกิดภาวะวิกฤติทางเศรษฐกิจ พ.ศ. 2540 เกิดกระแสการปฏิรูปสังคมไทย มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญ (ฉบับประชาชน) พ.ศ. 2540 กฎหมายกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น พ.ศ. 2542 การปฏิรูประบบราชการ พ.ศ. 2545 นโยบายของรัฐบาลด้านสาธารณสุข พ.ร.บ.หลักประกันสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. 2545 การเปลี่ยนแปลงสถานะสุขภาพ มีความหมายมากกว่าป่วย ความคาดหวังต่อการรับบริการสาธารณสุขของประชาชน มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงระบบสุขภาพของประเทศ ใน พ.ศ. 2544 รัฐบาลได้จัดระบบสวัสดิการด้านสุขภาพให้กับประชาชนทุกคนที่ยังไม่มีหลักประกันสุขภาพ ภายใต้โครงการ 30 บาทรักษาทุกโรค ก่อให้เกิดประโยชน์กับประชาชนเป็นอย่างมาก แต่ในขณะเดียวกันก็เป็นภาระหนักของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขทุกระดับ เพราะประชาชนมาใช้บริการมากขึ้น ใน พ.ศ. 2545 รัฐบาลจึงประกาศเป็นปีแห่งการเริ่มต้นสร้างสุขภาพทั่วไทย ภายใต้กลยุทธ์ “รวมพลังสร้างสุขภาพ” (Empowerment for Health) เพื่อให้ประชาชนและ

หน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนร่วมสนับสนุนให้เกิดการ “สร้าง” สุขภาพนำ “ซ่อม” สุขภาพ โดยพัฒนาสถานีอนามัย จำนวน 4,500 แห่งทั่วประเทศให้เป็นศูนย์สุขภาพชุมชน (Primary Care Unit: PCU) ภายใน พ.ศ. 2549 ซึ่งเป็นอีกหน้าที่หนึ่งที่สถานีอนามัยต้องพัฒนาปรับเปลี่ยนเป็นศูนย์สุขภาพชุมชน สถานีอนามัยในจังหวัดนครราชสีมาทั้งหมด 350 แห่งและได้ปรับเปลี่ยนเป็นศูนย์สุขภาพชุมชนทุกแห่ง การดำเนินงานประสบปัญหาที่สำคัญ คือ ปัญหาการขาดแคลนบุคลากร ตามกรอบนโยบายกระทรวงสาธารณสุขสถานอนามัยหรือศูนย์สุขภาพชุมชนมีอัตรากำลัง ใหม 5-7 คน แต่ในปัจจุบัน ค่าเฉลี่ยของเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานในสถานีอนามัยอยู่ที่แห่งละประมาณ 3 คน ปัญหาการพัฒนาความรู้ ความสามารถบุคลากร ภาระงานที่เพิ่มขึ้น และกระแสการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ จำเป็นต้องพัฒนาศักยภาพผู้บริหารศูนย์สุขภาพชุมชนทั้งด้านการบริหาร ด้านการบริการ ด้านวิชาการให้มีความรู้ เจตคติและทักษะในการบริหารศูนย์สุขภาพชุมชน เพื่อพัฒนาศูนย์สุขภาพชุมชนตามเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพบริการนำสู่การบรรลุเกณฑ์ชี้วัดของจังหวัด จากปัญหาและความสำคัญที่กล่าวมาในเบื้องต้น ผู้วิจัยซึ่งปฏิบัติงานในตำแหน่งหัวหน้าศูนย์สุขภาพชุมชน จึงมีความสนใจที่จะศึกษาความสามารถในการบริหารจัดการ การดำเนินงานพัฒนาคุณภาพบริการศูนย์สุขภาพชุมชนของหัวหน้าศูนย์สุขภาพชุมชน และมีปัจจัยใดบ้างที่มีความสัมพันธ์กับระดับผลการปฏิบัติงาน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือเก็บข้อมูล ให้หัวหน้าศูนย์สุขภาพชุมชนประเมินตนเอง เพื่อจะได้นำผลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้เป็นข้อมูลในการจัดกิจกรรมเพิ่มความสามารถในการบริหารจัดการให้กับหัวหน้าศูนย์สุขภาพชุมชน เพื่อพัฒนางานให้บรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

2.1 วัตถุประสงค์ทั่วไป

เพื่อศึกษาระดับความสามารถในการบริหารจัดการเพื่อการพัฒนาศูนย์สุขภาพชุมชน ในด้านบริหาร ด้านบริการ ด้านวิชาการ และความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลส่วนบุคคล ลักษณะความรับผิดชอบ กับความรู้ ทักษะ ทักษะ และผลการปฏิบัติงาน ของหัวหน้าศูนย์สุขภาพชุมชนในพื้นที่จังหวัดนครราชสีมา

2.2 วัตถุประสงค์เฉพาะ

2.2.1 เพื่อศึกษาความรู้เกี่ยวกับการบริหารจัดการเพื่อการพัฒนาด้านบริหาร ด้านบริการ ด้านวิชาการของหัวหน้าศูนย์สุขภาพชุมชน

2.2.2 เพื่อศึกษาทัศนคติเกี่ยวกับการบริหารจัดการเพื่อการพัฒนา

ด้านบริหาร ด้านบริการ ด้านวิชาการของหัวหน้าศูนย์สุขภาพชุมชน

2.2.3 เพื่อศึกษาทักษะเกี่ยวกับการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาด้านบริหาร

ด้านบริการ ด้านวิชาการของหัวหน้าศูนย์สุขภาพชุมชน

2.2.4 เพื่อศึกษาระดับผลการปฏิบัติงานในการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาของ
หัวหน้าศูนย์สุขภาพชุมชน

2.2.5 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง ข้อมูลส่วนบุคคล ลักษณะความรับผิดชอบ
ของศูนย์สุขภาพชุมชน กับองค์ประกอบความสามารถ ด้านความรู้ ทักษะ และทักษะ ของหัวหน้า
ศูนย์สุขภาพชุมชน

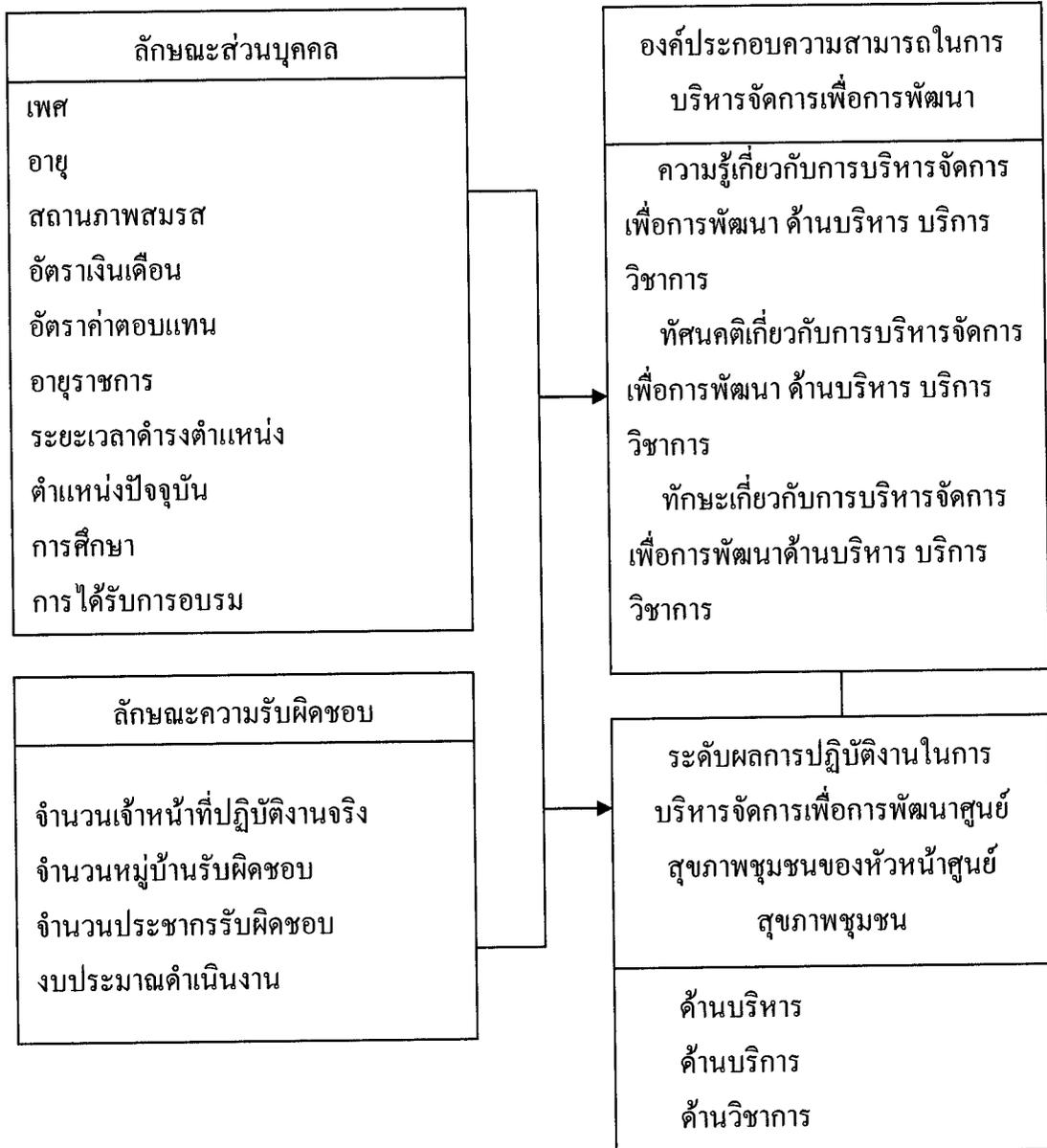
2.2.6 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลส่วนบุคคล ลักษณะความรับผิดชอบ
ของศูนย์สุขภาพชุมชน กับระดับผลการปฏิบัติงานในการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาของหัวหน้า
ศูนย์สุขภาพชุมชน

3. กรอบแนวคิดการวิจัย

การปฏิบัติงานของหัวหน้าศูนย์สุขภาพชุมชน ถือเป็นบริการสาธารณสุข
ขั้นพื้นฐาน (Basic Health Service) ซึ่งมีความสำคัญยิ่ง เพราะเป็นวิชาชีพหนึ่งที่จะนำประชาชน
ไปสู่การมีสุขภาพที่สมบูรณ์ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ และสังคม ศูนย์สุขภาพชุมชนถือเป็นหน่วย
บริการสาธารณสุขที่อยู่ใกล้ชิดกับประชาชนในพื้นที่มากที่สุด ให้บริการแบบผสมผสาน ทั้ง
รักษาพยาบาล ส่งเสริมสุขภาพ ป้องกันโรคและฟื้นฟูสภาพ ดำเนินงานบริการแบบองค์รวม การ
พัฒนาศูนย์สุขภาพชุมชนในปัจจุบันใช้เกณฑ์ชี้ตามแบบประเมินมาตรฐานของกระทรวง
สาธารณสุข หัวหน้าศูนย์สุขภาพชุมชนถือเป็นผู้บริหารหน่วยงาน มีหน้าที่ดูแลรับผิดชอบการ
ปฏิบัติงานและบังคับบัญชาเจ้าหน้าที่ในศูนย์สุขภาพชุมชน โดยมอบหมายงานให้ตรงกับความรู้
ความสามารถของเจ้าหน้าที่ เพื่อพัฒนางาน พัฒนาองค์กร ให้หน่วยงานบรรลุผลสำเร็จตาม
วัตถุประสงค์ ผู้วิจัยต้องการศึกษาข้อมูลทั่วไป ลักษณะความรับผิดชอบ องค์ประกอบความสามารถ
ผลการปฏิบัติงาน และความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลทั่วไป ลักษณะความรับผิดชอบ องค์ประกอบ
ความสามารถกับผลการปฏิบัติงานเพื่อพัฒนาศูนย์สุขภาพชุมชนผู้วิจัยจึงกำหนดกรอบแนวคิดใน
การศึกษา ดังนี้

ตัวแปรต้น

ตัวแปรตาม

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ความสามารถ (Competency) หมายถึง ศักยภาพของบุคคลที่ประกอบด้วยทักษะ ความรู้ พฤติกรรมที่แสดงถึงความสามารถที่จำเป็นในการปฏิบัติงานให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ และเป้าหมายของงานนั้น ๆ โดยแบ่งออกเป็น 3 มุมมอง ได้แก่ ความสามารถที่วัดเป็นความรู้ (Knowledge) ความสามารถที่วัดเป็นทักษะ (Skills) และความสามารถที่วัดเป็นทัศนคติส่วนตัว

(Attributes) ซึ่งความสามารถของแต่ละบุคคลนั้นจะมากหรือน้อย เป็นผลมาจากสมรรถภาพทางสมอง ประสบการณ์ การศึกษา การฝึกอบรมและการพัฒนาตนเอง

การบริหารเพื่อการพัฒนาองค์กรให้ความสำคัญกับภาวะผู้นำ ยึดหลักการบริหารที่ยืดหยุ่น (flexible) พยายามลดขั้นตอนในการปฏิบัติงาน โดยเน้นความสำเร็จหรือผลงาน (product) มีจิตใจที่มุ่งความสำเร็จ (achievement consciousness) ส่วนใหญ่มีแนวคิดที่ก้าวหน้าเน้นการเปลี่ยนแปลงและการริเริ่มทำสิ่งใหม่ เน้นการประสานงาน ร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกอื่น ๆ สนับสนุนให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม เน้นการให้บริการประชาชนที่อยู่ภายนอกหน่วยงาน เพื่อให้ประชาชนมีความสุข เน้นกิจกรรมพัฒนาต่าง ๆ เพื่อประชาชน ให้ความสำคัญกับการพัฒนาหรือการปรับปรุงมากกว่าหรือควบคู่ไปกับการบริหาร มุ่งประดิษฐ์คิดค้น ใช้ความคิดริเริ่ม และการสร้างสรรค์ ไม่เน้นเฉพาะงานด้านบริหารเท่านั้น แต่รวมด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองด้วย เป็นการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากภายในและภายนอกหน่วยงาน เป็นการบริหารงานที่มีวัตถุประสงค์ขอบเขต และความสลับซับซ้อนมาก ปฏิบัติงานเป็นทีม มีทีมงานร่วมมือกัน ใช้ทั้งความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ หลักวิชาการ ข้อมูลข่าวสาร และเทคโนโลยีสมัยใหม่ จัดองค์การตามแนวนอนที่สนับสนุนการมีส่วนร่วมของผู้ปฏิบัติงานมากกว่าการบังคับบัญชา อันเป็นลักษณะของการสั่งการจากบนลงล่างและล่างขึ้นบน (top down & bottom up) มาประสานกัน เน้นการประชาสัมพันธ์ มีจิตใจของการให้บริการ (service minded) ให้ความสำคัญกับการเพิ่มปริมาณของผู้รับบริการหรือการตลาด (marketing) เน้นการชักจูงใจและการให้รางวัลตอบแทน

4. คำถามการวิจัย

4.1 หัวหน้าศูนย์สุขภาพชุมชน จังหวัดนครราชสีมา มีความคิดเห็นเกี่ยวกับองค์ประกอบความสามารถ ได้แก่ ความรู้ ทักษะ และทักษะ ในการบริหารจัดการเพื่อการพัฒนา ด้านบริหาร ด้านบริการ และด้านวิชาการ หรือไม่ อย่างไร

4.2 หัวหน้าศูนย์สุขภาพชุมชน จังหวัดนครราชสีมา มีความคิดเห็นเกี่ยวกับผลการปฏิบัติงาน ในการบริหารจัดการเพื่อการพัฒนา ด้านบริหาร ด้านบริการ และด้านวิชาการ หรือไม่ อย่างไร

4.3 ลักษณะส่วนบุคคลและลักษณะความรับผิดชอบ ของหัวหน้าศูนย์สุขภาพชุมชน จังหวัดนครราชสีมา มีความสัมพันธ์กับองค์ประกอบความสามารถ และผลการปฏิบัติงาน ในการบริหารจัดการเพื่อการพัฒนาหรือไม่ อย่างไร

5. ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มุ่งเน้นการศึกษาความสามารถในการบริหารจัดการเพื่อการพัฒนาศูนย์สุขภาพชุมชนของหัวหน้าศูนย์สุขภาพชุมชนจังหวัดนครราชสีมา ที่ปรับเปลี่ยนมาจากสถานีอนามัยเดิมมาเป็นศูนย์สุขภาพชุมชน ศึกษาข้อมูลส่วนบุคคล องค์ประกอบความพร้อมและสิ่งสนับสนุน ความรู้ ทักษะ ทักษะ และความสามารถโดยรวมในด้านบริหาร บริการ วิชาการ ปึงประมาณ 2550 หัวหน้าศูนย์สุขภาพชุมชน จำนวน 350 คน โดยใช้แบบสอบถามความคิดเห็น ให้ประเมินตนเองเกี่ยวกับองค์ประกอบความสามารถ ระดับความสามารถการบริหารจัดการเพื่อการพัฒนา ศูนย์สุขภาพชุมชน

6. ข้อตกลงเบื้องต้น

6.1 การวิจัยครั้งนี้ ศึกษารวบรวมข้อมูลจากการใช้แบบสอบถาม ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง และได้ผ่านการตรวจสอบความตรงของเนื้อหาจากผู้ทรงคุณวุฒิ ตรวจสอบความเที่ยงจากกลุ่มตัวอย่างที่คล้ายคลึงกัน และศึกษาทบทวนวรรณกรรม เอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

6.2 ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นหัวหน้าศูนย์สุขภาพชุมชนหรือผู้รักษาการในตำแหน่งหัวหน้าศูนย์สุขภาพชุมชน และปฏิบัติงานจริงอยู่ประจำที่ศูนย์สุขภาพชุมชน ซึ่งเป็นศูนย์สุขภาพชุมชนที่ปรับมาจากสถานีอนามัยเดิม เพราะมีองค์ประกอบพื้นฐานคล้ายคลึงกัน

6.3 คำตอบในแบบสอบถามถือว่าเป็นคำตอบที่ตรงกับความเป็นจริง

6.4 ผลการปฏิบัติงานของศูนย์สุขภาพชุมชนถือเป็นความสามารถโดยรวมจากการบริหารงานของหัวหน้าศูนย์สุขภาพชุมชน

7. ข้อจำกัดในการวิจัย

7.1 คำตอบที่ได้เป็นความคิดเห็นของหัวหน้าศูนย์สุขภาพชุมชนหรือผู้รักษาการในตำแหน่งหัวหน้าศูนย์สุขภาพชุมชน จังหวัดนครราชสีมา

7.2 ผู้ตอบแบบสอบถามได้รับการอบรมเกี่ยวกับการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาไม่ครบทุกคน

8. นิยามศัพท์เฉพาะ

8.1 ความสามารถในการบริหารจัดการเพื่อการพัฒนาศูนย์สุขภาพชุมชน หมายถึง การใช้ความรู้ ประสบการณ์ที่ได้รับจากการเรียนรู้ การฝึกอบรม การพัฒนาตนเองในการดำเนินงานพัฒนาศูนย์สุขภาพชุมชน ตามภารกิจและความรับผิดชอบของศูนย์สุขภาพชุมชน มาตรฐานกระทรวงสาธารณสุข ซึ่งประกอบด้วย

8.1.1 ความสามารถด้านบริหาร ได้แก่ การบริหารงานทั่วไป การประสานงาน การประชาสัมพันธ์ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาระบบสาธารณสุข และการดำเนินงานทางกฎหมาย

8.1.2 ความสามารถด้านบริการ ได้แก่ ความสามารถในการทำกิจกรรมด้านสุขภาพด้านต่าง ๆ โดยตรงต่อประชาชนทั้งในสถานบริการ ในโรงเรียนและในชุมชน เพื่อให้บุคคลมีสุขภาพอนามัยที่ดี

8.1.3 ความสามารถในด้านวิชาการ ได้แก่ ความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ การวางแผน ประเมินผล ศึกษาวิจัยปัญหาในชุมชน เป็นที่ปรึกษาในการดำเนินงานพัฒนาศูนย์สุขภาพชุมชน

8.2 ความรู้ หมายถึง การรับรู้เรื่องราว ข้อเท็จจริง กฎเกณฑ์ สถานที่ สิ่งของ หรือบุคคล ที่เกิดจากประสบการณ์ทั้งทางตรงและทางอ้อม ซึ่งเป็นความจำที่มนุษย์ได้สะสมรายละเอียดของเรื่องราว ปรากฏการณ์ไว้และแสดงออกมาเป็นพฤติกรรม ที่เรียกเอาสิ่งที่จำได้ออกมาให้ปรากฏสังเกตได้ วัดได้

8.3 ทักษะ หมายถึง ความรู้สีกภายในของบุคคลที่มีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด อันเป็นผลมาจากประสบการณ์การเรียนรู้เกี่ยวกับสิ่งนั้น และความรู้สีกดังกล่าวจะเป็นตัวกำหนดให้บุคคลนั้นแสดงพฤติกรรมหรือแนวโน้มของการตอบสนองต่อสิ่งนั้นในทิศทางใดทิศทางหนึ่ง อาจเป็นในทางสนับสนุนหรือโต้แย้งคัดค้านก็ได้

8.4 ทักษะ หมายถึง การที่บุคคลได้รับรู้ กระทำกิจกรรมใด ๆ หรือจากประสบการณ์ซ้ำ ๆ กัน จนเกิดความชำนาญทำให้แสดงพฤติกรรมออกมาในทางบวกและวัดได้

8.5 ศูนย์สุขภาพชุมชน หมายถึง หน่วยบริการระดับปฐมภูมิทางการแพทย์และสาธารณสุข ที่ปรับเปลี่ยนมาจากสถานีอนามัยเดิม ไม่รวมศูนย์แพทย์ชุมชน ศูนย์สุขภาพชุมชนที่ตั้งอยู่ในโรงพยาบาล ศูนย์สุขภาพชุมชนมีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดบริการตอบสนองต่อความจำเป็นทางด้านสุขภาพของประชาชนขั้นพื้นฐาน ที่มีความเชื่อมโยงต่อเนื่องของกิจกรรมด้านสุขภาพในลักษณะองค์รวมผสมผสาน ประชาชนเข้าถึงบริการได้โดยสะดวก และมีระบบให้

คำปรึกษาและส่งเสริม ทั้งนี้เพื่อการสร้างสุขภาพ การสร้างความเข้มแข็งให้แก่ประชาชน เพื่อป้องกันหรือลดปัญหาทั้งกาย จิต สังคม โดยประชาชนมีส่วนร่วม

8.6 หัวหน้าศูนย์สุขภาพชุมชน หมายถึง เจ้าหน้าที่บริหารงานสาธารณสุข นักวิชาการสาธารณสุข เจ้าพนักงานสาธารณสุขชุมชน พยาบาลเทคนิค พยาบาลวิชาชีพ เจ้าพนักงานทันตสาธารณสุข ที่ปฏิบัติในตำแหน่งหรือรักษาการในตำแหน่งหัวหน้าศูนย์สุขภาพชุมชนในจังหวัดนครราชสีมา

8.7 การพัฒนาศูนย์สุขภาพชุมชน หมายถึง การดำเนินงานเพื่อให้ศูนย์สุขภาพชุมชนได้มีการพัฒนาทั้งด้านบริหาร บริการและวิชาการ รวมทั้งด้านกายภาพ สิ่งแวดล้อมและคุณภาพบริการ ตลอดจนการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมทำให้บริการของบุคลากรสาธารณสุข เพื่อให้เกิดความพึงพอใจแก่ผู้มารับบริการของศูนย์สุขภาพชุมชน

8.8 การพัฒนาศูนย์สุขภาพชุมชน หมายถึง การดำเนินงานเพื่อให้ศูนย์สุขภาพชุมชนได้มีการพัฒนาทั้งด้านบริหาร บริการและวิชาการ รวมทั้งด้านกายภาพ สิ่งแวดล้อมและคุณภาพบริการ ตลอดจนการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมทำให้บริการของบุคลากรสาธารณสุข เพื่อให้เกิดความพึงพอใจแก่ผู้มารับบริการของศูนย์สุขภาพชุมชน

8.9 การบริหารเพื่อการพัฒนาองค์กร หมายถึง การบริหารที่ให้ความสำคัญกับภาวะผู้นำ ยืดหลักการบริหารที่ ยืดหยุ่น (flexible) พยายามลดขั้นตอนในการปฏิบัติงาน โดยเน้นความสำเร็จหรือผลงาน (product) มีจิตใจที่มุ่งความสำเร็จ (achievement consciousness) ส่วนใหญ่มีแนวคิดที่ก้าวหน้า เน้นการเปลี่ยนแปลง การริเริ่มทำสิ่งใหม่ การประสานงาน ร่วมมือกับหน่วยงานภายนอก เป็นการบริหารงานที่มีวัตถุประสงค์ ปฏิบัติงานเป็นทีม ใช้ทั้งความรู้ความสามารถ ประสบการณ์ หลักวิชาการ ข้อมูลข่าวสาร และเทคโนโลยีสมัยใหม่ จัดองค์การตามแนวนอน เน้นการประชาสัมพันธ์ มีจิตใจของการให้บริการ (service minded) เน้นการชักจูงใจและการให้รางวัลตอบแทน

8.10 ลักษณะความรับผิดชอบของสุขภาพชุมชน หมายถึง ด้านโครงสร้าง (Structure) เกิดจากโครงสร้างเดิมเป็นสถานีนอนามัย ที่สามารถจัดบริการเบ็ดเสร็จได้ด้วยตนเอง (One Stop Service) เพื่อให้บริการอย่างน้อยตามชุดสิทธิประโยชน์ที่กำหนดไว้ มีบุคลากรปฏิบัติงาน มีหมู่บ้านรับผิดชอบ มีประชากรรับผิดชอบ มีงบประมาณสนับสนุน องค์ประกอบด้านหน้าที่ (Function) ต้องมีในศูนย์สุขภาพชุมชน ประกอบด้วย กิจกรรมและบริการต่าง ๆ ตามกระบวนการหลักในศูนย์สุขภาพชุมชน ด้านบริหารจัดการ ด้านบริการ และด้านวิชาการ

8.11 ผลการปฏิบัติงานของศูนย์สุขภาพชุมชน หมายถึง ผลการปฏิบัติงานตามเกณฑ์
ชี้วัดมาตรฐานศูนย์สุขภาพชุมชนในส่วนที่ผู้วิจัยสนใจศึกษา และผลการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการ
บริหารเพื่อการพัฒนาในส่วนที่ผู้วิจัยสนใจศึกษา โดยให้หัวหน้าศูนย์สุขภาพชุมชนประเมินตนเอง
ในด้านบริหาร บริการ และวิชาการ

9. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

9.1 จากผลการวิจัยครั้งนี้ใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนพัฒนาบุคลากรสาธารณสุข
โดยเฉพาะหัวหน้าศูนย์สุขภาพชุมชน ในการจัดกิจกรรมการฝึกอบรม เสริมทักษะการปฏิบัติงาน
เพื่อให้การดำเนินงานของศูนย์สุขภาพชุมชนบรรลุตามวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ เกิดการ
พัฒนาที่ต่อเนื่อง ประชาชนได้รับบริการที่มีคุณภาพและมีความพึงพอใจ ตามเกณฑ์มาตรฐานศูนย์
สุขภาพชุมชน

9.2 ใช้เป็นแนวทางในการสนับสนุนกิจกรรม วัสดุอุปกรณ์ งบประมาณ และบุคลากร
เพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์สุขภาพชุมชนอย่างต่อเนื่อง